

107de vergadering

Dinsdag 10 september 1996

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Deetman

Tegenwoordig zijn 130 leden, te weten:

Adelmund, Aiking-van Wageningen, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Assen, Augusteijn-Esser, Bakker, Beinema, Van den Berg, Biesheuvel, Blauw, Van Blerck-Woerdman, Bolkestein, Van den Bos, Van Boxtel, Bremmer, Bukman, M.M. van der Burg, V.A.M. van der Burg, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Deetman, Van Dijke, Dijksma, Dijkman, Dittrich, Doelman-Pel, Duivesteyn, Van Erp, Van Gelder, Van Gijzel, Giskes, De Graaf, Van Heemskerck Pillis-Duvekot, Van Heemst, Heerma, Van der Heijden, Hendriks, Hessing, Van der Hoeven, Van Hoof, Hoogervorst, De Hoop Scheffer, Ten Hoopen, Huys, Janmaat, Jeekel, Jorritsma-van Oosten, Kalsbeek-Jasperse, H.G.J. Kamp, Keur, Klein Molekamp, Koekkoek, De Koning, Lambrechts, Lansink, Leerkes, Leers, Liemburg, Lilipaly, Van der Linden, Marijnissen, Meijer, Middel, Van Middelkoop, Mulder-van Dam, Van Nieuwenhoven, Nijpels-Hezemans, Oedayraj Singh Varma, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Van der Ploeg, Poppe, Rabbae, Rehwinkel, Reitsma, Remkes, Van Rey, Van 't Riet, Rijpstra, Roethof, Van Rooy, Rosenmüller, Rouvoet, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schutte, Schuurman, Smits, Soutendijk-van Appeldoorn, Stellingwerf, Van der Stoel, Terpstra, Van Traa, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Verbugt, Verhagen, Verkerk, Versnel-Schmitz, Verspaget, Vliegthart, Van der Vlies, Van Vliet, H. Vos, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, Vreeman, B.M. de Vries, J.M. de Vries, Wallage, Van Walsem, Van Waning, Weisglas, Van

Wingerden, Witteveen-Hevinga, Wolffensperger, Woltjer, Ybema, Van Zijl, Zijlstra, Zonneveld en Van Zuijlen,

en de heren Dijkstal, vice-minister-president, minister van Binnenlandse Zaken, Van Mierlo, vice-minister-president, minister van Buitenlandse Zaken, Ritzen, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Melkert, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Schmitz, staatssecretaris van Justitie, en de heer De Grave, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Noorman-den Uyl, Sterk, Blauw, Gabor, Hofstra, De Jong, Bijleveld-Schouten, Sipkes, Van den Doel, Wolters en Essers, wegens verblijf buitenslands, de gehele week;

Houda, Hillen en Hoekema, wegens verblijf buitenslands, ook morgen;

Swildens-Rozendaal, wegens ziekte;

Van Blerck-Woerdman, de gehele week.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Waarde medeleden. Vorige week woensdag bereikte ons het bericht van het overlijden op 31 augustus jl. van ons vroegere medelid Arnold Dirk Willem Tilanus in de leeftijd van 85 jaar. De begrafenis heeft inmiddels in stilte plaatsgevonden. Wij hebben de

gewoonte om vroegere fractievoorzitters te herdenken en die functie vervulde de heer Tilanus tweemaal voor de toenmalige CHU-fractie, namelijk in de periode 1968-1969 en opnieuw van maart 1972 tot juni 1973.

Tilanus werd na de verkiezingen van 1963 voor de CHU lid van de Tweede Kamer. Daarmee trad hij in de voetsporen van zijn vader Hendrik Willem Tilanus die ruim veertig jaar van de Kamer deel heeft uitgemaakt. Dit had tot gevolg dat Arnold Tilanus in christelijk-historische kring altijd werd aangeduid als "de jonge Tilanus". Tilanus jr. bleef lid van de Kamer tot 1977, toen hij zich, inmiddels 66 jaar oud, niet meer herkiesbaar stelde.

Intussen meen ik dat zijn betekenis voor de Nederlandse politiek en voor de Kamer als geheel groter was dan die als fractievoorzitter. Toen hij op 53-jarige leeftijd voor het eerst kamerlid werd, had hij al een lange loopbaan als huisarts in Voorburg en, inmiddels gespecialiseerd in sociale geneeskunde, als directeur van de stichting voor maatschappelijk werk in Gelderland achter de rug. De in deze functies opgedane kennis, ervaring en wijsheid kenmerkten zijn politieke activiteiten.

In een politiek turbulente periode, die ook aan de toenmalige CHU niet voorbijging, moest hij eerst als partijvoorzitter ± in de jaren 1966 tot 1968 ± en later als fractievoorzitter leiding geven aan een politieke beweging die met electorale teruggang werd geconfronteerd. Hierbij koos hij voor de weg van een steeds intensiever wordende samenwerking met de toenmalige KVP en ARP. Hij was nauw betrokken bij de totstandkoming van de zogenoemde "groep van 18" die de aanzet gaf tot de latere oprichting

Voorzitter

van het CDA. Als fractielid maakte hij nog de gecombineerde fractievergaderingen van KVP, ARP en CHU mee, die in 1977 in deze Kamer zouden leiden tot de vorming van de CDA-fractie. Zijn inzet voor het totstandbrengen van het CDA was succesvol, zowel binnen de CHU zelf als in het overleg met KVP en ARP, door zijn vermogen bruggen te slaan tussen uiteenlopende opvattingen en niet in de laatste plaats door zijn beminnelijke optreden.

In de Kamer hield Tilanus jr. zich vooral bezig met zaken betreffende volksgezondheid en maatschappelijk werk. Samen met een ander arts-kamerlid, de heer Lambers, streefde hij naar oplossingen voor vraagstukken van volksgezondheid, zowel de budgettaire problemen als de ethische vragen. Geheel vanzelfsprekend vervulde hij de rol van bedrijfsarts van de Tweede Kamer die toen nog een kleine organisatie was. In deze rol kwam hij tot de overtuiging dat een andere en gezondere arbeidsomgeving nodig was en hij mag dan ook wel de vader van onze nieuwbouwplannen worden genoemd. Als zodanig is hij nog erkend toen wij in 1992 verhuisden van de oude vergaderzaal naar deze zaal. Ik zeg expres niet "gehuldigd", omdat hij, evenals zijn vader, een hekel had aan uiterlijk vertoon en politiek bedrijven voor de "bühne".

In zijn optreden was Tilanus zakelijk en streefde hij steeds naar constructief politiek overleg waarbij hij, met een open oog voor de wensen van anderen, doelgericht en opgewekt zijn weg zocht. De woorden boven het overlijdensbericht getuigen daarvan.

Ons medeleven gaat uit naar mevrouw Tilanus, de kinderen en kleinkinderen. Mogen zij Gods nabijheid ervaren bij het verlies van deze beminnelijke en bescheiden man.

Ik verzoek u om enkele ogenblikken stilte.

De aanwezigen nemen staande enige ogenblikken van stilte in acht.

De vergadering wordt van 14.08 uur tot 14.18 uur geschorst.

De **voorzitter**: Ingekomen is een beschikking van de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal inzake aanwijzing van het lid Valk tot lid in de

Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa en de West-Europese Unie.

Ik stel voor, deze beschikking voor kennisgeving aan te nemen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: De overige ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Aangezien de toegezegde informatie nog niet is ontvangen, stel ik voor, de stemmingen in verband met wetsvoorstel 24643 van de agenda van vandaag af te voeren.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Dittrich.

De heer **Dittrich** (D66): Mijnheer de voorzitter! Onlangs heeft de Nederlandse orde van advocaten kritiek geuit op de kwaliteit van beslissingen over asielverzoeken. Haastige spoed is zelden goed. De orde zei dat de grote achterstand op onverantwoorde wijze wordt weggewerkt. En vandaag las ik in Trouw dat vlak voor het zomerreces de rijksuniversiteit van Groningen een rapport aan de directeur van de Immigratie- en naturalisatiedienst heeft aangeboden. Dat rapport gaat over de kwaliteit van deze beslissingen en er wordt kritiek in geuit op het nader gehoor.

De fractie van D66 zou graag een brief van de staatssecretaris van Justitie ontvangen waarin zij ingaat op de kritiek van de Orde van advocaten en op hetgeen in het rapport van de rijksuniversiteit naar voren is gebracht, met name op de wijze waarop het nader gehoor plaatsvindt. Wij zouden het op prijs stellen als zij ook nadere voorstellen deed om de kwaliteit daarvan te verbeteren.

De heer **Rijpstra** (VVD): Voorzitter!

De fractie van de VVD sluit zich bij dit voorstel van D66 aan.

De heer **De Hoop Scheffer** (CDA): Dat geldt ook voor de fractie van het CDA, voorzitter. Ik zou er nog aan willen toevoegen dat het onze fractie ook interesseert welke beslissingen en vooral welke soorten beslissingen de IND in de tot nu toe afgehandelde gevallen heeft genomen. Wij vragen dit om er een indruk van te krijgen hoe de procedure precies verloopt.

De heer **Janmaat** (CD): Mijnheer de voorzitter! Ook mijn fractie ondersteunt het verzoek van D66, met de vraag aan de staatssecretaris of zij wil aangeven hoe het verzoek van de orde van advocatencollectieven kan worden verenigd met het beleid van de regering om de hele procedure voor asielzoekers te versnellen.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Mijn fractie sluit zich graag aan bij het verzoek van D66, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Verkerk.

De heer **Verkerk** (AOV): Voorzitter! Als lid van de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat heb ik verleden week maandag en gisteren een bezoek gebracht aan knelpunten in het door de regering voorgenoemen tracé voor de hogesnelheidslijn in West-Brabant en in de Randstad. In beide gebieden is mij de zorg van de bevolking voor haar gezondheid opgevallen in verband met slijpsel, afkomstig van spoorrails, bovenleiding en remmen. Die zorg leeft ook bij kwekers in verband met de invloed daarvan op de kwaliteit van hun producten.

Ik zou de minister van Volksgezondheid willen vragen om een brief waarin zij antwoord geeft op een aantal vragen. Ik dring aan op een spoedig antwoord, omdat in november de beslissing over het tracé van de HSL valt en omdat gezondheidszorg daar alles mee te maken heeft.

De vragen luiden als volgt. Wat is de minister bekend over invloed van slijpsel van rails en bovenleiding